

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN (1373/2018) 8 JA 14 §:N MUUTTAMISESTA**1. Ehdotetun asetusmuutoksen tarkoitus**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 5 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä myös ”ELY-keskus”) voi hoitaa tehtäviä useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan tehostaa keskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä tai parantaa palvelujen saatavuutta. Vastuualueiden sijoittumisesta ELY-keskuksiin ja keskusten toimialueen laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Asetuksen muutoksella on tarkoitus keskittää jätelakiin perustuvat jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien hyväksymiseen ja valvontaan liittyvien käytäntöjen koordinointi- ja kehittämistehtävät Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle.

Asetuksen muutoksella on tarkoitus lisätä viittaus alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2023-2025 annettuun valtioneuvoston asetukseen. Esitetään myös, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hoitaa kuljetustukeen liittyvät tehtävät myös Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella.

Lisäksi asetuksen muutoksella on tarkoitus keskittää kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman alueelliseen toimeenpanoon liittyvät koordinointi-, seuranta- ja edistämistehtävät Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen siten, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hoitaisi nämä tehtävät kaikkien ELY-keskusten alueilla. Lisäksi esityksen tarkoituksena on keskittää toimivalta ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanon edistämiseen liittyvien avustusten myöntämisessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen.

2. Ehdotetun asetuksen sisältö ja perustelut

Asetuksen Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimialuetta koskevaan 8 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Ehdotetaan muutettavaksi ELY-keskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 14 §:n 2 momenttia, joka koskee Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialuetta alueelliseen kuljetustukeen liittyvissä tehtävissä. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialuetta koskevaan asetuksen 14 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti.

8 §. *Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä*

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Uusi säännös annettaisiin jätelain 26 a §:n nojalla. Sen mukaan Kaakkois-Suomen ELY-keskus koordinoisi ja kehittäisi jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien hyväksymiseen ja valvontaan liittyviä käytäntöjä ELY-keskuksissa. Osana uutta tehtävää olisi tarkoitus laatia ja ottaa käyttöön yhteinen

toimintamalli, joilla käytäntöjä saadaan yhdenmukaistettua. Lisäksi tehtävä voisi sisältää viestintää ja yhteydenpitoa muihin viranomaisiin sekä osallistumista esimerkiksi Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön järjestämään viranomaisyhteistyöhön.

Jätelain (646/2011, jäljempänä JL) rekisterisääntelyä muutettiin viime vuonna. Lakimuutos 494/2022 hyväksyttiin 22.6.2022 ja se tuli voimaan 1.9.2022. Lain jätehuolto-rekisteriä koskevat säännökset tulivat kuitenkin voimaan vasta 1.1.2023. Laissa muutettiin vaatimuksia jätteen kuljettajien ja jätteen välittäjien hyväksymiseksi jätehuolto-rekisteriin (JL 95 §) ja velvoite rekisteröityä laajennettiin jätteen kuljettajiin ja jätteen välittäjiin, joiden kotipaikka on Suomen ulkopuolella ja joiden toiminta ulottuu Suomeen (JL 94 §).

Lakimuutoksessa keskitettiin tiettyjä jätehuoltorekisteriin liittyviä tehtäviä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Jätelain 22 §:n mukaan Kaakkois-Suomen ELY-keskus vastaa Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin sekä näiden valvonnasta. Lisäksi se kehittää jätehuoltorekisteriä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa (JL 142 §). Jätelain muutoksen esitöissä (HE 46/2022 vp) mainitaan, että Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle osoitettaisiin myös tehtävä koordinoida ja edistää ELY-keskusten yhteisiä käytäntöjä jätehuoltorekisteriin hyväksymisessä ja valvonnassa. Tällä asetusmuutoksella säädettäisiin mainitusta koordinoititehtävästä.

14 §. *Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä*

Ehdotetaan lisättävän 14 §:n 2 momenttiin viittaus alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2023–2025 annettuun valtioneuvoston asetukseen (1015/2022). Lisäksi 2 momenttiin ehdotetaan tehtävän lisäys siitä, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hoitaa kuljetustukeen liittyvät tehtävät myös Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella.

Alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2020–2022 annetun valtioneuvoston asetuksen (1193/2020) nojalla voidaan myöntää vuoden 2022 loppuun mennessä alkaneita kuljetuksia koskeva tuki vielä vuonna 2023. Viittauksen lisääminen tarkoittaisi sitä, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus jatkaisi alueelliseen kuljetustukeen liittyvien tehtävien hoitamista myös vuosina 2023–2025 alkavien kuljetusten osalta.

Alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2023–2025 annetussa valtioneuvoston asetuksessa tukialue on laajennettu Imatran, Parikkalan, Rautjärven ja Ruokolahden kuntiin, jotka kuuluvat Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimialueeseen. Kuljetustukihakemusten käsittely on keskitetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen. Myös tukialueeseen liittyvien kuntien osalta käsittelyn keskittäminen yhteen ELY-keskukseen olisi edelleen perusteltua käsittelyprosessin tehokkuuden näkökulmasta. Keskitetty käsittely on myös parantanut käsittelyn laatua ja edistänyt hakijoiden tasapuolista kohtelua.

Ehdotetaan lisättävän asetuksen 14 §:ään uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman alueelliseen toimeenpanoon liittyvien koordinointi-, seuranta- ja edistä-

mistehtävien keskittämisestä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen. Esityksen tavoitteena on myös keskittää toimivalta kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanon edistämiseen liittyvien avustusten myöntämisessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa ELY-keskusten edellytyksiä maankäyttösektoria sekä ilmastonmuutoksen sopeutumista koskevien tavoitteiden, suunnitelmien ja tarkasteluiden toteuttamiseen. Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmässä määritetään kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisen, nielujen vahvistamisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitteet sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet eri hallinnonaloilla. Esityksen tavoitteena on erityisesti vahvistaa ELY-keskusten edellytyksiä ilmastolain (423/2022) 10 ja 12 §:n mukaisten kansallisten suunnitelmien alueellisessa toimeenpanossa, siihen liittyvien ratkaisujen kehittämisessä sekä kuntien ilmasto- ja sopeutumistyön tukemisessa.

3. Ehdotuksen vaikutukset

8 §. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Muutoksella olisi vaikutuksia ELY-keskusten tehtäviin. Muutos lisäisi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen tehtäviä. Kaakkois-Suomen ELY-keskus hoitaa jo käytännössä jätehuoltorekisteriin liittyvää erikoistumistehtävää ja sille on osoitettu tehtävään henkilöresursseja hallituksen esityksessä 46/2022 esitetyin tavoin (kappale 4.2.2). Tehtävä selkeyttäisi Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen roolia jätehuoltorekisteriin liittyvissä tehtävissä. Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle säädettävä uusi tehtävä koordinoida käytäntöjä sujuvoittaisi Suomeen sijoittautuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymismenettelyä ja niiden valvontaa eri ELY-keskuksissa. Muutoksella voitaisiin myös edistää ELY-keskusten yhtenäisiä tulkintoja ja käytäntöjä jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisessä ja valvonnassa ja siten sujuvoittaa viranomaistyötä. Käytäntöjen yhdenmukaistaminen olisi tarpeen toiminnanharjoittajien yhdenmukaisen ja tasa-puolisen kohtelun varmistamiseksi.

14 §. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

14 § 2 momentti

Esitetty alueellista kuljetustukea koskeva viittaus sekä lisäys siitä, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hoitaa kuljetustukeen liittyvät tehtävät myös Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella, ovat teknisiä muutoksia, eikä niistä seuraa arvioitavia vaikutuksia.

14 § 5 momentti

Esityksen mukaisella muutoksella turvattaisiin edellä mainittujen kansallisten suunnitelmien tehokas toimeenpano alueilla keskittämällä tehtävien hoito ja siihen tarvittava osaaminen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen. Näin tehostettaisiin ELY-keskusten

toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä sekä maankäyttösektorin ilmastotoimiin, että ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvien tavoitteiden, suunnitelmien ja tarkasteluiden tehokkaaksi toimeenpanemiseksi.

Esityksen mukaisella ELY-keskusten tehtävien järjestämisellä ei myöskään olisi uusia taloudellisia vaikutuksia ELY-keskusten määrärahatarpeisiin, sillä kyse on jo valtion talousarvioon sisällytettyjen voimavarojen tehokkaasta ja taloudellisesta järjestämisestä. Mahdollisia lisätarpeita voivat myöhemmin aiheuttaa sopeutumiseen ja maankäyttösektorin ilmastotoimiin liittyvät toimintaympäristö- ja säädösmuutokset. Ehdotuksen myötä mahdolliset myöhemmin kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanon edistämiseen suunnattavat avustusohjelmat voitaisiin toteuttaa valtakunnallisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ollessa toimivaltainen valtionapuviranomainen kaikkien ELY-keskusten alueella. Tällaisia avustusohjelmia voivat olla esimerkiksi valtion vuoden 2023 talousarvion momentin 30.20.42 Turvepeltojen ilmastotoimet (siirtomääräraha 3 v) mukaiset toimet.

Esitetty tehtävien organisointi koskisi 12 toimintamenomäärärahoilla palkatun henkilötövuoden työpanosta. Tätä varten perustetaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen tarvittavat uudet virat sekä yksikkö.

Valtakunnallisen toimivallan myötä voitaisiin ELY-keskusten kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanoon liittyvät koordinointi-, seuranta- ja edistämistehtäviin suunnattavat lisävoimavarat hyödyntää tasapuolisesti siten, että niissä tarvittava erityisosaaminen tulisi kaikkien alueiden käyttöön. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen perustettava yksikkö toimisi monipaikkaisesti siten, että henkilöstö voi työskennellä kaikissa ELY-keskusten toimipaikoissa.

Myös kielilain vaatimukset yksityishenkilön kielellisten oikeuksien turvaamisesta otettaisiin huomioon tehtäviä keskitettäessä. Voimassa olevan valtioneuvoston ELY-asetuksen 32 §:n mukaisesti tehtävät on jaettava asianomaista kieltä taitavien välillä siten, että myös ruotsinkieliset palvelut turvataan keskitettävien tehtävien hoitamisessa. Rekrytoinneissa varmistettaisiin, että keskitettäviä tehtäviä hoitaa riittävä määrä henkilöitä, joilla on käytännössä osoitettu hyvä tai erinomainen ruotsin kielen taito.

4. Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetuksen muutosesitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä, maaja metsätalousministeriössä sekä ympäristöministeriössä. Ehdotuksesta ei ole katsottu tarpeelliseksi pyytää lausuntoja, koska asianomaiset tahot ovat olleet valmistelussa mukana ja ehdotetut muutokset ovat vähäisiä.

Ehdotettu asetusmuutos on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

5. Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetusmuutos tulee voimaan 1.4.2023.